

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

ALAPITOTTA: JÓZAN MIKLÓS

Újszékelytől - Budapestig

Mert Gyarmathy Mózes írta a főcímet, igaz, hogy nem ez elé az írás elé, hanem egy másiknak a fejeképpen, amit utódaihoz intézett. Különös

érzés: olvasni a jólismert kézvonásokat, annak a kéznek írását, mely nem is olyan régen étellel tele, melegen és biztosan fonódott baráti kézszorításra, vagy pihent meg simogató gyöngédséggel kis unokái fején, de amely már soha többé meg nem mozdul, sem írásra, sem simogatásra, sem barátaival való kézszorításra. S mégis jó olvasni ennek az elpihent kéznek a vonásait, mert íme, megragad minket, anyagi dolgokat néző, gyarló embereket a maga időtlenségének jellegzésével. A kéz rég elporladhatott már, amikor ez az írás még mindig drága kincs lesz az utódoknak, akikhez szól az, s nekünk mindnyájunknak, akik önvallomásszerűen leírt életében el nem

múló értéként ismerhetjük meg egy kiváló székely ember küzdelmeinek és győzedelmének történetét Újszékelytől Budapestig. „Abban a tudatban — így kezdődik Gyarmathy Mózes írása — hogy bizonyosan lesznek utódaim között olyanok, akik érdeklődni fognak elődeik felől — írom ezt a pár sort”. Bizonyosan „lesznek”, vagy ha lefordítjuk a székely szólásmódot mai nyelvre: bizonyosan vannak utódok, akiket érdekel mindaz, amit vele kapcsolatban megtudhatnak, de utódain

kívül minket is érdekel, közelről érdekel az ő élettörténete, hiszen a mi „Mócsi bácsink” úgy is mint feledhetetlen jóbarát, úgyis, mint egyhá-

zunk egyik áldozatos lelkű vezető embere, s úgyis, mint magas közéleti és hivatali tisztiségeket elért székely érték, mindnyájunk előtt kedves. Lásuk hát ezt az élettörténetet, amint azt a kedves kéz vonásaiból és a saját tapasztalatainkból, kérdezősködések, és méltatások alapján megismerhetjük.

Gyarmathy Mózes 1864. február 15-én született Újszékelyen, Udvarhely megye és a Székelyföld délnyugati határszélén. Édesapja, Gyarmathy István, egyszerű székely gazdaember volt, aki a szomszédos Alsóbologasszonyfalváról, az unitárius lófőszékely Gyarmathy-család ősi fészkeiből származott Újszékelyre. Anyja, Szóts Sára, szintén régi székely nemes család szülötte. Sokan

voltak testvérek, elsősorban a maga erejéből kellett emberré lennie. Az akkoriban megnyílt székelyudvarhelyi reáliskola elvégzése után Selmebányára, az erdészeti akadémiára vonzotta a magyar erdészet kiemelkedő alakjának, a szintén unitárius kálnoki Bedő Albert országos főerdőmesternek fényes példája, aki anyai nagybátyjának, Szóts Márton csíkszeredai kir. ügyésznek jóbarátja volt. Selmebányára azonban csak egy, Kolozsmonostoron, a gazdasági akadémián eltöl-

tött esztendő után juthatott el, amikor — Bedő Albert jóvoltából — egy havi 30 forintos ösztöndíj mégis csak lehetővé tette számára, hogy selmeci akadémikus lehessen.

Az államvizsga letétele után Máramarosban, az erdészek klasszikus kerületében kezdte meg pályáját, s egy rövid, krassó-szörényi időzést kivéve, kinestári szolgálatának egész „béke-idejét“ a máramarosi hegyek között töltötte el. Szűkebb szakmája az „erdőrendezés“ volt, ami az erdészet tulajdonképeni erdőmérnöki ága. Előbb mint beosztott, később, tíz éven át, mint vezető dolgozott az ország legnagyobb erdőigazgatóságának térképfelvétele végző, kitermelést és ültetést irányító szakhivatalában, s közreműködésével, illetve alatt készültek el azok az üzemtervek, amelyek sok-sok évtizedre megvetették a Tisza, a Visó, a Vasér völgye erdőgazdálkodásának alapjait.

Helyettes erdőigazgatóként érte a világháború szomorú vége. Amikor Máramarosszigetre is bevonult a román hadsereg, vonakodott román hűségesküti tenni, a román hadsereg azonban nem nélkülözhetette közreműködését, s „hadijog alapján“ több éven át visszatartotta őt román szolgálatban. Minthogy az ország szétszakíttatása folytán a máramarosszigeti erdőigazgatóság északi fele Csehszlovákiáé lett, a csehek diplomáciai úton kérték ki a románoktól a hozzájuk került részekre vonatkozó s számukra is nélkülözhetetlen üzemterveket.

Aztán osztóznia kellett az esküt nem tett tisztviselők közös sorsában: repatriálás, sok-sok hónapos vagonlakás, kenyérgondok. De volt türelme és kitartása jóformán mindent előlről kezdeni. Az erdőtől megfosztott ország nem tudta ugyan megfelelően foglalkoztatni, de Budapest székesfőváros őt bízta meg erdőrendezésének megszervezésével, s a székesfőváros erdőgazdálkodása is az általa kidolgozott üzemtervek alapján történik.

Nyugalomba vonulása után sem élhetett munka nélkül. Szövízősége szőnyeget szőtt, egyházáért és szűkebb székely nemzetéért dolgozott, mint igazgatótanácsunk tagja s a Hargitaváralja kinestárnoka.

Küzdelmes munkásélete végén megérhette nemzeti sorsunk jobbrafordulását, de a bécsi döntés sem hozott számára teljes örömet, hiszen szülőföldje a határon túlmaradt. Némi kárpótlást jelenthetett számára mégis az, hogy ma már a Felső-Tiszától délre is, északra is újra magyar erdészek rendezik az erdőket, az ő alapvetése szerint, köztük unokaöccse, Gyarmathy Endre főerdőmérnök is.

Élete végén nagy szenvedések évei köszöntöttek rá, de fájdalomtálcát keresztényi türelemmel viselte s megbékélten nézett halála elé. Hiszen életét becsülettel megharcolta, gyermekeit emberré nevelte, örvendezhetett unokáinak, s ha látta is

nemzete sülyedését, megérhette a feltámadás kezdetét is.

Kartársai feljegyezték róla, hogy megfutott egy hosszú tisztviselői pályát, a nélkül, hogy egyetlen ellenséget szerzett volna.

S ez a megállapítás annál értékesebb, mert nem valami passzív, minden kezdeményezéstől visszahúzó ember volt ám a mi „Mócsi bácsink“, hanem haladó, tervezgető szellemű férfiú, aki a maga szakában épen úgy, mint általános érdekű s így egyházi dolgokban is, mindig óhajtott, munkálta és pártolta a jó eredménnyel kecségtető újításokat. Ilyen úton általában nem lehet ellenségek nélkül maradni. Neki sikerült.

S ezt az ő mindig barátságos mosolyú, nyugodt és megfontolt gondolatokban világos arcának köszönhettem, mely mélyen érző, fajáért és válaszáért minden áldozatra kész lelkének hű kifejezője maradt egész életén át. Vannak, kiknek arca mást mutat, mint a lelke: értékesebbet, mint az. Mócsi bácsinál legfeljebb az lehetett a különbség, hogy még jóságosan szelid arcvonásai sem tudták kifejezni teljesen az ő még jobb és még jóságosabb lelkét.

„Hálát adok az egy igaz Istennek, hogy 77 éves koromban még elég jó egészségben levőnek érzem magam.“ Ezekkel a szavakkal zárul utódaihoz intézett saját kezű emlékezése. Utolsó szava Istent emlegeti. Neki ad hálát. Kövessük mi is, az ő nemes példáját s adjunk hálát a Mindenhatóknak, hogy ilyen székely-magyar és unitárius embereket adott fajunknak és vallásunknak.

S ez az egy Isten adjon csendes nyugodalmat és áldott örök életet is, néhai kedves, atyai barátunknak, egyházunk buzgó fiának, Gyarmathy Mózesnek.
Sz. I. S.

Nőszövetségünk műsoros délutánja

Nőszövetségünk jól sikerült műsoros délutánt rendezett folyó hó 11-én d. u. fél öt órakor a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületének nagytermében. A műsort *Buzogány* Anna megemlékezése vezette be, melynek során dr. *Enyedyné Pünkösti Mária*ról szólt a kegyelet szavaival. Mindenkit meghatott a szép megemlékezés, mely felelevenítette a leányegyesület kedves „Mária néni“-jének áldozatos életét. *Varga Istvánné* és *Berei Mária* ének- és gitárkettőse is meglepetéssel szolgált. A kedvesen előadott dalokhoz gratulálunk. *Sz. Weress Jolán* vetítettképes előadása a finn lottáknak hazájuk iránt teljesített áldozatos életét mutatta be. A kitűnő előadónő megérdemelt sikert aratott. *Nagy Sándor* éneknégyese a „Virágom, virágom...“ (ismeretlen mester 1588) és „Mennyegzős ének“ (F. Joachim Brechtel 1589.) című madrigálokat adta elő s a sikerült előadást a közönség méltólag honorálta. *Naeter Emmi* zongorán előadta Chopin: Polo-

naise a dur című művét. A Budai Zeneakadémia növendéke művészi játéka méltó elismerésben részesült. Ugyancsak nagy sikerrel adta elő *Iván Agnes* hegedűn *Naeter Emmi* zongora kíséretével Schubert: D-dur szonátáját. A két művésznövendéket szeretettel köszöntjük e helyről is.

Dr. vitéz Nyiredy Gézáne, a nőszövetség elnöknője, zárta be a jól sikerült műsoros délutánt, melynek tiszta jövedelme a „*dr. Enyedy Róbertné, dr. Pünkösti Mária Alap*” céljait szolgálja. Szeretettel üdvözljük e helyről is *dr. Enyedy Róbert* törvényszéki tanácselnök urat, aki megjelent nőszövetségünk műsoros délutánján s aki egyházunk iránt annyi szeretettel viseltetik.

Kereki Gábor.

Építés és - rombolás

Egyházközségünk most ennek a két végletnek a jegyében áll.

Építés és rombolás, mindkettő benne található az ember tevékenységében, gondolkodásában, vágyaiban és félelmében. Egyik új lélektani iskola tanítása szerint, az emberi lélek minden megnyilatkozását két alap-ösztön befolyásolja: az életösztön és a halálösztön. Az életösztön épít, lelkileg és fizikailag egyaránt, — a halálösztön rombol s aláássa az életet. S bár ez a kifejezés: ösztön, valami olyan emberi megnyilatkozást hivatott fedni, amelynek kormányzására nincs erőnk, mert az ösztön „vakon” és magától működik, — a mai lélektan mindinkább hajlamos ismét elfoglalni azt az álláspontot, amelyet a kereszténység kétezer éve tanít, hogy igenis, ezeket a vak ösztönöket az emberi akaraterő bizonyos mértékig befolyásolni tudja. Nem vagyunk játékszerek ösztöneink karmaiban, hanem azokat neveléssel, önneveléssel, értelmi és érzelmi eszközökkel meg tudjuk szelidíteni s akaraterőnk irányítása alá foghatjuk őket. Persze, csak bizonyos mértékig! De ez a „bizonyos mérték” az emberi életben sokszor minden. A jó és a rossz közötti választás, az építés, vagy rombolás ösztönének való engedelmesség tőlünk függ s választásunkkal befolyásoljuk egész életünket.

Egyes ember, vagy a közösség életében egyaránt elhatározóan fontos, hogy melyik utat választja, mire irányozza be az életét: az építésre-e, vagy a rombolásra. Mert bármilyen hihetetlennek látszódjék is, vannak, akik a rombolást választják. A rombolás sok kecsgető, könnyű sikert ígér, mert mindig könnyebb rombolni, akár a kákán is csomót kereső kritizálgatással, akár a gyenge pontokat kereső s az értékeset akarattal elhanyagoló támadásokkal. A végeredmény azonban — Isten segítségével! — a romboló vereségét hozza meg.

Építeni viszont nehéz. Tengernyi akadály, külső nehézségek, belső ellenkezések, közöny, lustaság, irigység, önérdek állanak egyre útjába. A történelem tanulsága szerint minden építő ember sorsa megnevelés, üldöztes, rágalom és mellőzés volt mindig. Haláluk után mindnyájan bölesen tudjuk, hogy műveik szükségesek, helyesek, kitűnően végzetek voltak, — amíg azonban éltek, legtöbbször ki nem fogyott a hibakeresésből és gánacoskodásból velük szemben. S hogy ezek az építő emberek mégsem kedvetlenedtek el legtöbbször (persze, olyan is akadt, akit megtört az ellenséges világ gyűlölete), azt az építés-adta belső megelégedettség érzetének köszönhetjük. Hiába támad, kritizál, rágalmaz és ócsárol a világ, — belül az építő érzi, hogy értékeset alkot s hogy ennek az értékesnek a megalkotása élete céljával, tehetségei kiélésével, egész belső nyugalommal egyet jelent. S érzi, hogy művét előbb utóbb elismerik majd, részben idelent, részben odafent. Mert legyen külsőleg vallásos, vagy látszólag vallástalan az építő ember, belsejében mindenik érzi, hogy a legmagasabb bíró, az utolsó szó, az elismerő hatalom: az Isten, mellette áll.

Egyházközségünk az építés útjára tért. Mindenféle vonatkozásban, de láthatólag és a szó szoros értelmében is. Mire ezek a sorok nyomdafestéket látnak, templomunk állványok sokaságával lesz tele. Festenek, javítanak, új világítási berendezést állítanak fel. Építünk!

Ugyanakkor egyházközségünk tagjai is, éppen úgy, mint minden magyar ember, súlyosan érzik azoknak a megpróbáló óráknak a hatását, melyet a bombatámadások alkalmával éltünk át. Összedőlt házak és elpusztult életek maradtak e hiábavaló és céltalan, tehát igazán minden szempontból romboló támadás után. Kicsinyhitűek és gyöngye lelkek hamar készek a kérdéssel: Van értelme épen most építeni? Hiszen jöhet egy újabb támadás s talán éppen minket talál el! Mi értelme volt akkor a fáradságnak és pénzkiadásnak?

Nem gondolnak meg az ilyen kérdezősködők két dolgot. Egyik az, hogy mindig és mindenütt Isten kezében vagyunk. Pár évvel ezelőtt egyik szomszéd ország fővárosa olyan földrengés következtében, amilyent semmiféle károkat szenvedett egy szokatlan és váratlan azután reákövetkező bombatámadással sem lehet még csak össze sem hasonlítani. Összeomlottak új és a mérnöki tudomány minden pontosságával épített paloták, s állanak ma is oly régi és roskatag házak, melyekre rég reámondották a percreat-ot. Hogy mi lesz a sorsa annak amit építünk, ma senki sem tudja megmondani. Megmaradhat, vagy összedőlhet. Mert minden bombatámadásnál nagyobb hatalom: Isten ítélkezik sorsuk felett.

A másik dolog: épen akkor kell építeni, amikor a rombolás szörnye reászabadult a vi-

lággra. Egy-egy ilyen építés bizonyágtevés, vigasztalás és figyelmeztetés az emberiség számára, hogy nem győzhet a romboló, Isten akaratára az, hogy az építés folyjon tovább s az építők győzzenek. Európa sokat bombázott városaiban is folyik az építés. Minden téren! Nemcsak a hadi szükséglet szempontjából. Nálunk is folytania kell az építésnek minden téren. Az ezeréves Magyarországot és az örökévaló kereszténységet nem állíthatja meg útjában még egy percre sem a rombolás reánk szabadított szörnye.

é Híveinket szeretettel várjuk továbbra is Koháry-utcai templomunkba. A javításokat olyan állványozásról fogják végezni, hogy alatta az istentisztelet résztvevői helyet foglalhatnak. Kétségtelenül szokatlan látvány lesz templomunkban a menyezetig érő állványozás, de hisszük, hogy minden hívő lelkébe be fogja esepgetetni azt az érzést, hogy építeni és ma is építeni, Isten akaratára. Az Ő segítsége legyen az építőkkel és építtetőkkel.

Szent-Iványi Sándor.

Nőszövetségi hírek

A budapesti Unitárius Nőszövetség tagjai minden hétfő délután összejönnek 4 és 7 óra között saját helyiségükben.

Karácsonyra meleg flanel ruhákat varrunk a kiesiknek, minden hó első hétfőjén 5-7-ig választmányi gyűlés. Kérjük tagjainkat, vegyenek részt összejöveteleinken.

Felhívjuk hittestvéreink figyelmét arra, ha valaki meleg holmit szán a szegények részére, úgy juttassa el hozzánk már november hónapban, hogy a hideg idő beállta előtt szétoszthassuk a reászorultaknak. Ha esetleg alakításra vagy javításra lesz szükség, úgy azt hétfői munkadélutánjainkon elkészítjük. Hittestvéreink a mult esztendő folyamán áldozatos adakozásról tettek bizonyágot. Kérjük ebben a nehéz esztendőben szíves támogatásukat és segítségüket.

Nőszövetségünk nevében hálás köszönetet mondok hittestvéreinknek, akik a „Dr. Iván László emlékalap” — Berde Bizottság részére az alább nyugtázott áldozatos adományokat hozzánk eljuttatták az elmúlt iskolai év folyamán. Kolozsvárt egy kis első gimnázista tehetséges falusi székely fiúgyermeket taníttatunk. Budapesten pedig egy főiskolás lányunkat. Kérjük szíves támogatásukat erre az évre is, mert a taníttatás folytatólagos, pontos befizetés esetén egy harmadik gyermek taníttatása is lehetséges lenne.

„Dr. Iván László emlékalap” Berde Bizottság részére befolyt összegek nyugtázása: 150.50 pengő, Vértés Jenő 107.20, dr. Iván László emlékalap alaptőkéje 68.11, a budapesti Unitárius Egyházközség perselypénze 61.—, dr. Gelei József előadásának tiszta jövedelme 50.—, Barabás Istvánné,

dr. Benczédi László, dr. Simon Mihály Pálné 46.—, dr. Surányi Ede (Kál) 45.—, Major Péter cserkész 36, Rösner Valéria 35, Lawner Károlyné 33, dr. Nyiredy János Pécs, dr. Ujváry László 30, dr. Matolay Györgyné 29, özv. Kálnoki Kiss Jenőné 24, Nyiredy Lajos, Vidor Rupert Miksáné 21, ifj. Székely Kocsárd cserkész 20, vitéz Filep József 30, vitéz Filep József aBja, Taufer Béláné, Ferenczi Istvánné, Pálffy Géza Medesér, Kálnoki Kiss Jenő, Benes Vincéné, Bencze Béláné 19.60, Kriza Kálmán Pét 19, Dóczy Dezső 18, Schmittné Vass Ilonka, dr. Lőrincz Ákos Lispe, dr. Irsai Ernő 16, Kádár Ferenc cserkész 13, Nyiredy Erzsébet 12, Pákey Hegyi Izabella, özv. Költő Gáborné, vitéz Nyiredy Gézáné, Pálffy Miklós, Nyiredy Jenő, dr. Nyiredy István, Havas Béláné, Kisgyörgy Endre 11, Ferencz József, Kiss Irén és Jolán 10, Ferenczi István Homokmégy, dr. Szász Anna, Rédiger Károly, Kubányi Istvánné Vares, dr. Bartha Andorné és Robonyi Piroska, özv. Nyiredy Gézáné, Belovári István, özv. Török Kálmánné, özv. Ráduly Jánosné, Czegléi József Göd, Welten Józsefné Pál Mária 9, Sepsi Jánosné, Belovári Istvánné, dr. Kaplay Imréné, Csupor Andor, ifj. Székely Sándor, Szent-Iványi Sándorné 8, Csomor Béláné, Polgár Lipótné, Polgár Margit, Iván Margit, Iván Mihály, Pausperl Károly, Sigmond Sándorné, dr. Vajda Ákos, Tarján Árpád, Hegedüs Szilárd 7, Pethő István Pestszentlőrinc, Perczelné Kozma Flóra Leányegyesület, Buzogány Anna, Weress Ákos 6, özv. Viola Miklósné, Halász Jánosné, dr. Gálfalvy István Szolnok, Szabó Gáborné, Weress Jolán Pestszentlőrinc, Fejér Domokos, Csucsi László 5, ifj. Szentgyörgyi Ferenc, dr. Enyedi Róbert, özv. Nyíró Gézáné, Varga Istvánné, özv. Nyiredy Jenőné, vitéz Vadady Albertné, Jakobi Fülöpné, Pethő László Marosvásárhely 4, özv. Fábry Edéné, Janchi Mihályné, 3 pengő 60 fillér, Szegedi Mária 3, Koltai Elnőné ifj. Barabás István, Kereki Gábor, Bauer Imréné 2.60, Arlós Gyözőné 2, Péterffy Julia, dr. Rajczy Mária, özv. Prosek Ferencné, Izsó Livi, dr. Pataky Ferencné, Kovács József, dr. Albert János, 1 pengő, dr. Kóházy Endre, Zsigmond Lőrinc, Hautler Ferencné: összesen 1644 pengő 61 fillér. — Robonyi Piroska pénztáros, dr. vitéz Nyiredy Gézáné elnök, a Berde Bizottság megbízottja.

Barika és a lepke

Gyönyörűen sütött a nap s Barika, a selyemszörű kis bárány, vidáman tépegette a füvet a réten. Kényesen lépegetett, mint az új ruhában sétáló gyerekek szokták, mert jól tudta Barika, hogy nincs az egész vidéken még egy olyan selyemszörű szép kis bárány, mint ő.

Hát amint erre-arra illegette magát a finom, puha pázsiton, egyszer csak egy odvas, öreg fűfához ért s egy hang eképen köszöntött reá:

— Jó reggelt adjon az Isten, Barika!

Barika nézett jobbra, nézett balra, de sehol sem látott senkit. Már éppen kezdett megijedni, mert nem volt ám valami bátor legény a Barika, amint hogy a kényeskedő gyerekek sem bátrak, amikor majdnem a lába mellől újra megszólalt a hang:

— Hát nem látsz, Barika? Itt vagyok pedig az orrod előtt.

Barika lenézett a fűbe s hát egy kicsinyke hernyót pillantott meg a fűszálak között. Barika megnyugodott, mert hát ilyen kicsi kis hernyótól még ő sem ijedt meg bizony, de a megnyugvását mihamar harag váltotta fel, mert így szólt hozzá a hernyó:

— Olyan szép időnk van Barika. Nem beszélgetnének egy kicsit? Te olyan messzi vidéket bejársz napnap után, mondd el nekem, mit láttál a rét túlsó végén?

— Mit? — rázta haragosan a fejét Barika. — Még hogy én egy csúf kicsi hernyóval beszélgessek? No még csak az kellene! Tudod te, hogy én vagyok a legszebb selyemszörű báránka az egész vidéken! S olyan gyorsan tudok ugrani, szaladni, hogy a szél is alig ér a nyomomba? Hát csak nem töltöm az időmet veled, aki csúf vagy és olyan lassan mászol, mint egy... igen, mint egy hernyó.

A kicsi hernyó igen elszomorodott, hogy így megpirongatták, s csak annyit mondott:

— Nem leszek én sem mindig ilyen csúf és kicsi, megládd!

Barika azonban gúnyosan rázta meg a nyakán a kék selyemszalagra kötött csengőt, aztán egyet ugrott, kettőt szökött s úgy otthagya a kis hernyót, hogy azt sem monda: Bikkmakk!

Teltek a napok s egyszer megint arra tévedt Barika, legelészés közben, az öreg fűzfa felé. Hát amint ott szedegeti, tépegeti a friss, zöld fűszálakat, egyszer csak egy pillangó röppen fel az orra előtt s apró köröket írva a levegőbe, körülröpdösi őt. Barika elbámulva nézett rá. Mert szép volt a pillangó, gyerekek, olyan szép, hogy Barikának a szája is tátva maradt, amint reábámészkodott. Aranyosak voltak a szárnyai, s amint a nap fénye megcsillant rajtuk, mintha ezernyi gyémántszemecske szikrázott volna, úgy csillogott rajtuk a hímpor.

Amint Barika csak állt, állt mozdulatlanul, egyszer csak megszólalt a csodaszép lepke:

— Nem ismered meg, Barika? Én vagyok az a csúf, kicsi hernyó, akivel nem akartál szóbaállani a minap.

— Az a csúf, kicsi hernyó? Az lehetetlen, — bégette Barika hitetlenül.

— Bizony én vagyok az, — felelte a lepke, s tegyük mindjárt hozzá, gyerekek, hogy igazat mondott. Mert azok a csúf, kicsi hernyók, ilyen szép pillangókká változnak át, mikor az idejük eljön. Gyűjtött már valaki közületek selyemhernyót, gyerekek? Vagy ismertek valakit, aki se-

lyemhernyótenyésztéssel foglalkozik? Hát azoknál is így van, náluk megbizonyosodhattok róla, hogy igazat beszélt a csodaszép lepke.

Barika úgy megszégyellte magát, hogy a fejét egészen a földig lehorgasztotta s úgy elszaladt onnan, hogy a lába se érte a földet. Attól kezdve többé nem nézett le és nem gúnyolt ki senkit.

Ebből a kis történetből sokat tanulhattok, gyerekek. A sok közül két tanulságra azonban külön is felhívom a figyelmeteket.

Az egyik az, hogy soha se nézzetek le senkit. Soha ne gúnyoljatok ki senkit azért, mert kicsi, vagy gyenge, vagy csúfnak látszik előttetek. Jöhet idő, amikor szép lesz és nagy és erős, és akkor hogy szégyelnétek majd magatokat.

A másik az, hogy lélekben ti is ilyen kicsi, gyenge — és valljuk be: — rút kis hernyócskák lehettek most, amikor a vallás szent dolgaiban még járatlanok vagytok. Ti sem láttok még messzebb ezen a téren, mint a hernyó a réten. Am, ha szorgalmasan és áhítattal tanuljátok az imádságokat, az énekeket s a többi gyönyörű szép dolgot a hittanórán, — lelketek egyszerre csak szárnyra kap s olyan ragyogó pillangóvá válik, mint az a másik ott a réten.

Hát erre igyekezzetek, gyerekek!

Szent-Iványi Sándor.

Győri és felsőgallai hiveink

Az egyházi főhatóság végül is döntött abban a kérdésben, hogy a bécsi döntés előtt az Igazgató Tanács határozatában budapesti egyházközségünk gondozása alá csatolt területen továbbra is a budapesti egyházközség végezhesse a lelkipályozást. Ennek a döntésnek birtokában megkezdhetjük a területileg hozzánk tartozó szórványok meglátogatását. Szent-Iványi Sándor vezető lelkész október 4-én Győrött prédikált és osztott úrvacsorára mintegy ötven unitárius testvérünknek a református templomban, melyet igaz keresztény szeretettel bocsátottak rendelkezésünkre ottani református testvéreink. Illesse őket köszönet érette. És illesse köszönet a református lelkész és énekvezér elemi isk. igazgató urakat külön is azért, hogy nemcsak a templomot engedték át, hanem az úrvacsorához szükséges kegyeszereteket is, sőt a katonai szolgálatából épen hazatért igazgató tanító úr fáradsága ellenére is vállalta istentiszteletünkön az ének vezetését és orgonán való kíséretét.

Győri testvéreink, mint eddig, úgy most is özv. dr. Josipovich Istvánné született Németh Irma tanárnő atyánkfia lelkes vezetése mellett nemcsak egyházukhoz és hitükhöz való ragaszkodásuknak adták szép tanújelét, hanem az odamene-kült erdélyi unitárius székely testvérek felkarolásával is értékes bizonyosságot tettek unitárius hitünknek eme sarkalatos alapelve mellett: „Nem mindenki, aki mondja: Uram, Uram, megyen be

a mennyeknek országába, hanem aki *cselekszi* az én mennyei Atyám akaratát“.

Unitárius testvéreink hithűségére jellemző, hogy nemcsak a Győrött lakók, hanem a vidékén, sőt Magyaróvárott és Sopronban lakó híveink közül is többen vállalták a mai viszonyok között kellemesnek nem mondható hosszú utat is, hogy a Győrött tartott istentiszteletre eljöhessenek s az úrvacsorában részesülhessenek.

Győri híveink különben a már említett dr. Jospovichné atyánkfia, v. Pernecky ezredes és felesége sz. Pál Zsuzsanna, valamint Körtvélyesy Iván gyógyszerész százados és neje vezetésével állandóan tevékenykednek ottani szegény unitárius testvéreink felsegélyezésében és minden igaz unitárius és magyar ügy pártolásában.

Jó volt találkozni Ferenczy Gábor mérnök testvérünkkel, aki Bukarestből menekülve Győrött talált tehetségéhez méltó elhelyezkedést.

Felsőgallán Kelemen Béla r. főkapitányhelyettes, budapesti egyh. községi gondnok atyánkfia kíséretében jelent meg Szent-Iványi Sándor vezető lelkész október 11-én, hogy ott is istentiszteletet tarson és úrvacsorát osszon. Illesse ismét köszönet a helybeli, bányatelepi református lelkész és veje, az énekvezér-tanító testvéreinket a református templom, az úrvacsorai kegyesek és az orgonakíséret rendelkezésünkre bocsátásáért. A felekezeti békére szép példa különben Felsőgallán az is, hogy a református egyházközség gondnoka Gál Ernő alumíniumgyári felügyelő, mérnök atyánkfia, dr. Gál Kelemen kolozsvári iskolai felügyelő gondnokunk legidősebb fia. A felsőgallai unitáriusok jórésze csak a bécsi döntés után került oda a Petrozsényből, Lupényből és Vulkánból kiüldözött unitárius bányász testvéreink közül. Elhelyezésük, vezetésük, összetartásuk és általában az unitárius élet megszervezése H. Harmos Árpád bányafőfelügyelő atyánkfia és Gál Ernő felügyelő atyánkfia érdeme. Megható és egyben felemelő volt együtt lenni sokat szenvedett, kiüldözött székely testvéreinkkel, akik bár — legtöbben — már harmadszor menekülnek s veszítik el legértékesebb ingóságaikat, mégsem csüggednek, hanem Istenben bízó lélekkel újrakezdik ismét a fészekrakást, távol megszokott környezetüktől, az erdélyi hegyektől, de mind közelebb a mi egy igaz Istenünkhöz, mert most már jól látják, hogy egyedül Beléje vethetik minden bizodalmaikat. A felsőgallai hat unitárius gyermek tanítását Ferencz József lelkész testvérünk volt szíves elvállalni s így az unitárius szellemű nevelésben nem lesz hiány.

Október 25-én, Szolnokon folytatja vezető lelkész afia szórványaink meglátogatását s november havában Magyaróvárra is ellátogat.

RADIÓ KÖZVETÍTÉSI november hó 15-i istentiszteletünket a Koháry-utcai templomból. A szolgálatot Szent-Iványi Sándor vezetőlelkész végzi. Felhívjuk híveink szíves figyelmét, hogy ezen istentisztelet keretében áldozunk Dávid Ferenc emlékének.

Egercsehi bányatelepen az október 25-re hirdetett istentisztelet, közbejött akadályok miatt később megállapítandó időpontra marad el.

A Dávid Ferenc Egylet Ifjúsági Köre az Unitárius Misszió Ház templomában november hó 8-án Dávid Ferenc emlékünnepélyt rendez, melyen az ünnepi beszédet Szent-Iványi Sándor vezető lelkész mondja.

Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör választmánya október hó 24-én, szombaton délelőtt Székelyudvarhelyen a lelkészi irodán tartja rendes gyűlését. A lelkészkör a választmányi üléssel kapcsolatban október 24-én Székelyudvarhelyen templomi ünnepélyt rendez, előadást tart: Máthé Zsigmond nyárádszentmártoni lelkész, október 25-én Székelykeresztúron előadást tart: Benczédi Pál kolozsvári vallástanár, teológiai m. tanár.

A GÁBOR ÁRON SZOBORBIZOTTSÁG Sepsiszentgyörgyön, felhívást intézett lapunkhoz, hogy pártoljuk gyűjtési akciójukat. Lapunk és egyházunk csaknem százszázalékosan székely eredetű, éppen ezért nagy örömmel teszünk eleget kérésüknek s felhívjuk olvasóink figyelmét és adakozó áldozatkészségét, hogy pártolják az 1848-as szabadságharcban oly nagy szerepet vitt Gábor Áron Sepsiszentgyörgyön felállítandó szobrának ügyét. Az adományokat a Gábor Áron Szoborbizottság, Sepsiszentgyörgy címre, vagy a Háromszéki Takarékpénztár 71355. számú postatakarékpénztári csekkszámánál lehet befizetni.

Beiktatások. Szolga Ferenc óraadó hitoktató lelkész atyánkfiát október hó 11-én iktatta be dunapataji beszolgáló lelkészi állásába dr. Csiki Gábor köri esperes atyánkfia. — Simó Attila lelkészjelölt atyánkfia szeptember hó 20-án foglalta el helyettes lelkészi állását Kocsordon. — Gál Sándor mezősegi körlelkész atyánkfiát szept. 27-én iktatta be dunántúli körlelkészi állásába, polgárdi-i székhellyel, Ferencz József esp.-helyettes, köri jegyző atyánkfia. A beiktatáson Simén Dániel teo-

lógiai tanár atyánkfiát mondott úrvacsorai ágendát. A beiktatáson megjelent a polgárdi-i községi és egyházi vezetőség felekezeti különbség nélkül. — Mindhárom beiktatott lelkész atyánkfiát szeretettel köszöntjük új állomáshelyén, s munkájukra Istennek áldását kérjük.

Anyakönyvi bejegyzések augusztus hó 15-től. Kereszteltük: Varga Ernő és Barát Teréz unitáriusok (Dpataj) — József, — Dániel Zsigmond és Szász Edit unitáriusok — Zsigmond, — Schweier László r. k. és Bokor Jolán unit. — Dorottya, — Blaskó Antal unit. és Sztipics Eszter ref. — Antal, Mihály, — Halasi Kálmán és Bartányi Stefánia unitáriusok — Emőke, — Tordai Imre és Sebestyén Zsuzsanna unitáriusok — László, — Szántó Dénes, Bálint és Felbermann Lilla, Renée — Márius, Ervin, Menyhért, Henrik, — Lőrinczy Áron és Buzogány Mária — Kálmán, — László István és Kiliti Julianna unitáriusok (Dpataj) — Katalin, — Szócs István és Cserei Borbála unitáriusok — Anna, — nevű gyermekeit. Isten áldása legyen a szülők és az újszülöttek életén.

Házasságot kötöttek: Varga András unit. és Szabó Mária r. k. — Benke János unit. és Horváth Róza ref. — Farkas Ferenc unit. és Várkonyi Piroska r. k. — Nanovfszky László unit. és Weisz Erzsébet r. k. — dr. Márkos Jenő presbiter, unit. és Huttai Gabriella r. k. — Koronka Ákos unit. és Stibinger Margit r. k. — Szeretettel gratulálunk és életükre Isten áldását kérjük.

Márkos Ferenc atyánkfiát, aki a Ludovika Akadémia tanára, alezredessé léptették elő. Előléptetése alkalmából szeretettel gratulálunk.

Az unitárius naptár november hó első napjaiban jelenik meg a Dávid Ferenc Egylet kiadásában. Ára előreláthatólag 80 fillér.

Házasság. Dr. Márkos Jenő miniszteri előadó, presbiterünk október hó 3-án házasságot kötött Huttai Gabriellával. Egyházi megáldásban Szent-Iványi Sándor vezető lelkész részesítette. Felsőgödön. Tanuk a vőlegény testvérei Márkos Albert és Márkos András voltak. Szeretettel gratulálunk az ifjú párnak s rájuk, valamint a vőlegény édesapjára Márkos Albert kolozsvári kollégiumi tanárra és kedves feleségére Isten áldását kérjük.

Kereki Gábor vallásoktató lelkész atyánkfiát a Bethlen Gábor Kör elnökévé választotta. Ugyan-

akkor *Szolga* Ferenc lelkész atyánkfiát a kulturális osztály alelnökének választották meg. Lelkész atyánkfiainak szeretettel gratulálunk.

Az Unitárius Misszió Ház templomában október hó 31-én délután 6 órakor a Bethlen Gábor Szövetség kérésére tartandó reformációi emlék-ünnepélyen imádkozik *Pethő* István lelkész, ünnepi beszédet tart *Simén* Dániel kolozsvári teológiai akadémiai tanár.

Honvédtisztek csapata nyerte a székesfőváros céllövészeti díját. A honvédtisztek között láthatjuk *Kisgyörgy* Lajos repülőszázados atyánkfiát is, *Kisgyörgy* Sándor táblabíró, presbiter afiát, kinek szeretettel gratulálunk.

Boneza Ferenc örvezető afia táborigazgató lapot küldött a harcterről, melyben az ellenség felett való győzniakarásról tesz tanuságot. Többek között ezt írja lapján: „Az egyházközség által küldött rózsaszínű táborigazgató lapon keresztül Istentől jött jószágos szeretet erőt ad nekünk arra, hogy magyar hazánk még ezer és több éves fennállásának reményében újult erővel — nemesak váltásig — hanem az ellenség teljes leveréséig harcoljunk.“ A székely katona lelkes megnyilatkozása ez s mi tudjuk, hogy az áldozat magyar hazánk felvirágzása érdekében nem lesz hiábavaló.

Kérjük hűveinket, hogy a postautalványon, vagy csekken beküldött összegek rendeltetését minden esetben feltüntetni szíveskedjenek, nehogy félreértések származzanak a beküldött pénztéves könyvelése során.

A Budapesti Közlöny október 13-i száma rendeletet közöl, melynek értelmében az unitárius, református és evangélikus lelkészeket az OTBA hatáskörébe utalják. A rendelet október 15-én lép hatályba és a biztosítási járulékok fizetése 1943 január hó 1-én veszi kezdetét.

Testvéri találkozó. Mint lapunk megírta, Észak-Erdély közvetlen visszatérte után a dunavecsei járás testvérközségeit a Homoród-menti községek közül választotta. A dunavecsei járás a múltban meglátogatta volt testvérközségeit s ezt a látogatást most viszonzták a Homoród-menti községek. Október 12-én népes küldöttség érkezett, kiknek soraiban szeretettel üdvözölhetjük *Váry* Domokos, *Bede* Emil, *Zoltán* Sándor, *Kis* Sándor és *Bálint* Albert lelkésztársainkat, kik a látogatás során Dunapatajon is megfordultak és ott istentiszteletet tartottak.

**A DÁVID FERENC EGYLET
IFJUSÁGI KÖRE**

DÁVID FERENC

EMLÉKÜNNEPÉLYT rendez

a Misszió Ház templomában november 8.-án d. u. 6-kor.

Istentiszteleti sorrend november hónapban :

Hol	Mikor	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban :			
Koháry-utca 4.	1,	d. e. 9	ifjúsági: Szolga Ferenc rendes: Szent Iványi Sándor
" "	8,	" "	ifjúsági: Kereki Gábor rendes: Barabás István
" "	R. 15,	" "	ifjúsági: Szolga Ferenc rendes: Szent-Iványi Sándor
" "	22,	" "	ifjúsági: Kereki Gábor rendes: Barabás István
" "	29,	" "	ifjúsági: nincsen rendes: Kereki Gábor
Misszió Házban. Högyes-utca 3.	1, 15, 29,	d. e. 10.	Ferencz József
" "	1, 15, 29,	d. u. 6.	Ferencz József
" "	8, 22,	d. e. 10.	Dr. Csiki Gábor
" "	8, 22,	d. u. 6.	Dr. Csiki Gábor
B) Körzetekben			
Máv telepi prot. imaház	1,	d. u. 4.	Barabás István
" "	15,	" "	Kereki Gábor
Rákospalota Máv telepi áll. isk.	8,	" "	Kereki Gábor
C) Vidék			
Dunapataj unit. templom	8, 22,	d. e. 10 és d. u. 3,	Szolga Ferenc
Debrecen unit. templom	1,	d. e. 10.	Dr. Csiki Gábor
Miskolc evang. templom	29,	d. e. 11.	Dr. Csiki Gábor

RÁDIÓS

ISTENTISZTELET

november 15-én d. e. 9 órakor

Szolgál: Szent-Iványi Sándor.

Vásároljon

könyvet, bibliát, énekes könyvet

AZ IRATMISSZIÓTÓL

Koháry-u. 4. I. em. Nyitva :

csütörtök d. u. 4-6. Vasárnap d. e. 10-11.

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő: Szent-Iványi Sándor
Felelős kiadó: Ferencz József

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 317-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4.— P.

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

Utánaküldés kizárva!

Uj cím :